

CIVILSAMHÄLLETS MEMORANDUM
OM SVERIGES
BISTÅND 2019-2025

SVENSK SAMMANFATTNING OCH
DIAGRAMSAMLING

Juni 2025
CONCORD Sverige
www.concord.se

Om rapporten

Detta är en sammanfattning på svenska av civilsamhällets memorandum inför en granskning av Sveriges bistånd som genomförs av OECD:s biståndskommitté DAC under 2025-2026. Målgruppen är DAC:s granskningsteam, samt de ansvariga för att sammanställa Sveriges officiella underlagsrapport. Vår ambition är att informationen i civilsamhällets memorandum och denna sammanfattning även ska vara av intresse för utvecklingsaktörer, utvärderare, beslutsfattare och forskare i Sverige och internationellt, som följer eller deltar i Sveriges utvecklingssamarbete.

Rapporten har samordnats av CONCORD Sverige, den nationella plattformen för svenska civilsamhällesorganisationer som arbetar tillsammans för en rättvis och hållbar värld. Innehållet i rapporten är författarnas ansvar. Baserat på rapporten har 36 organisationer undertecknat gemensamma slutsatser och rekommendationer.

För att ta del av hela rapporten, gå till: <https://concord.se/rapporter/civil-society-memorandum-on-swedens-development-cooperation-2019-2025>

Biståndsnivån sjunker

Just nu syns flera nedåtgående trender i Sveriges internationella bistånd. Bland annat minskar biståndsnivån i procent av BNI. Sverige har länge haft ett åtagande om ett bistånd på en procent av BNI. Detta åtagande övergavs i regeringsförklaringen 2022. Målet för biståndets nivå i FN och EU är satt till minst 0,7 procent av BNI. Sverige riskerar nu att missa även det internationella 0,7-målet redan 2027/2028 om trenden inte vänds.

År	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNI-prognos (april 2025)	6415	6665	6878	7188	7497	7759
Biståndsbudget (miljarder SEK)	56	56	56	53	53	53
Utfall ODA (miljarder SEK)	59,6	52,9				
ODA i procent av BNI	0,93%	0,79%	0,81%	0,74%	0,71%	0,68%
Skillnad mot 1%/BNI (miljarder SEK, prel.)	-5 mdr	-14 mdr	-13 mdr	-19 mdr	-22 mdr	-25 mdr

Stödet till de mest utsatta länderna minskar

Även Sveriges stöd till de minst utvecklade länderna (MUL) minskar sedan 2022. Sverige ligger fortfarande över genomsnittet inom EU i stöd till de mest utsatta länderna, men Sveriges bilaterala bistånd till dem har minskat de senaste åren. Länder definieras som minst utvecklade länder inom FN på grund av utbredd fattigdom och stora strukturella, historiska och geografiska hinder för hållbar utveckling.

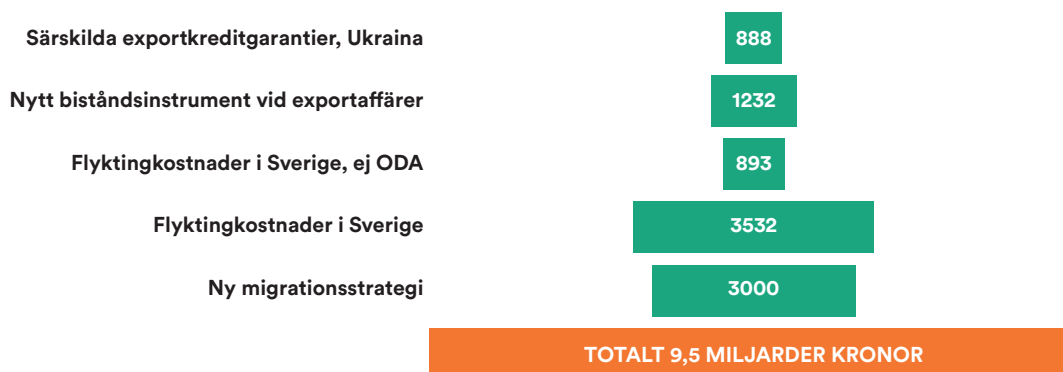
År	2019	2020	2021	2022	2023
Sveriges bilaterala stöd till MUL (% av BNI)	0.20	0.20	0.21	0.16	0.16
Sveriges totala stöd till MUL (inkl. multilateralt kärnstöd)	0.32	0.36	0.33	0.28	0.30

Miljardbelopp går till satsningar med svag koppling till biståndets mål

Utöver det starka stödet till Ukraina finns det ett fåtal områden som fått ökad finansiering ur biståndet. Det är verksamheter som det satsas stora summor och mycket politiskt engagemang på, men som har svag koppling till biståndets mål, och handlar om helt andra politikområden: migrationspolitik respektive främjande av svensk export. Kostnader relaterade till exportkrediter går inte att definiera som bistånd enligt OECD, men regeringen vill ändå finansiera sådana kostnader ur biståndsbudgeten.

Likasa har pengar för flyktingmottagande i Sverige tagits ur biståndsbudgeten, ett ifrågasatt undantag från OECD:s regelverk för vilket regeringen tidigare satte ett välkommet kostnadstak. Taket har dock visat sig vara alltför högt och regeringen har överdrivit kostnader (som ökar trots att antalet personer i asylsystemet minskat kraftigt) och tagit kostnader ur biståndsbudgeten som inte uppfyller kriterierna för OECD:s undantagsregel. En ny strategi kopplad till migration i samarbetsländer fokuserar mer på migrationskontroll än på utvecklingsmål.

Föreslagna kostnader i biståndsbudgeten 2025 med svag eller ingen koppling till biståndsmål och -kriterier (miljoner SEK)

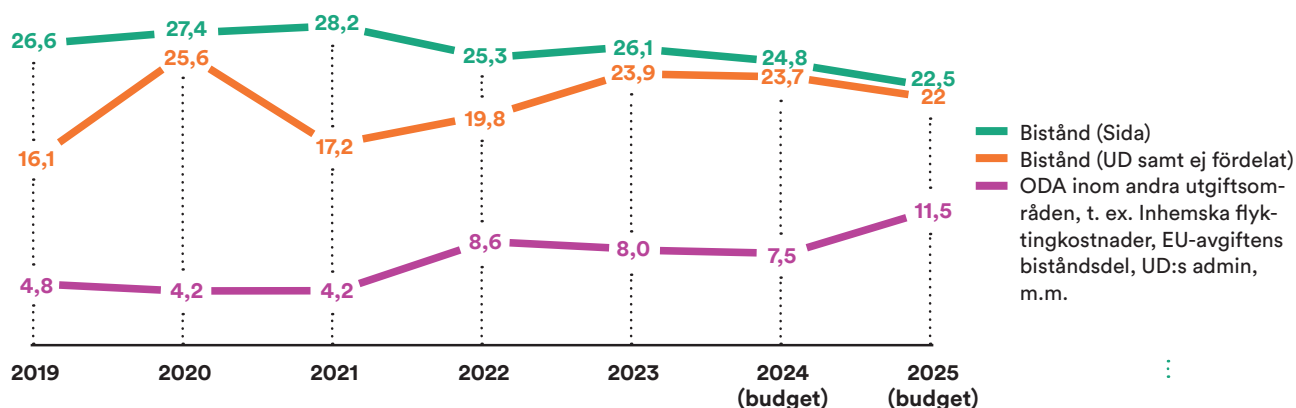

Mer politisk styrning, mindre budget via Sida och större avräkningar till områden utanför biståndet

Sedan 2022 har så kallade avräkningar från biståndet ökat markant. Huvudsakligen beror det på att pengar tas från biståndet till flyktingkostnader i Sverige. Dessa kostnader har skjutit i höjden trots att Sverige tar emot allt färre flyktingar och skyddsbehövande. Det beror delvis på att kostnaderna som tas från biståndet överdrivs, och delvis användes under 2025 nästan en miljard till kostnader som inte uppfyller definitionen av bistånd. I de växande avräkningarna ingår också att biståndsdelen av EU-avgiften ökar, liksom EU:s nya Ukrainafacilitet.

En annan tydlig trend sedan 2022 är att en större del av biståndsbudgeten fördelas genom direkta beslut av regeringen. Biståndsmyndigheten Sidas budget visar en minskande trend under samma period. Den har även begränsats i budgetpropositioner och sedan fyllts på via regeringsbeslut under löpande budgetår.

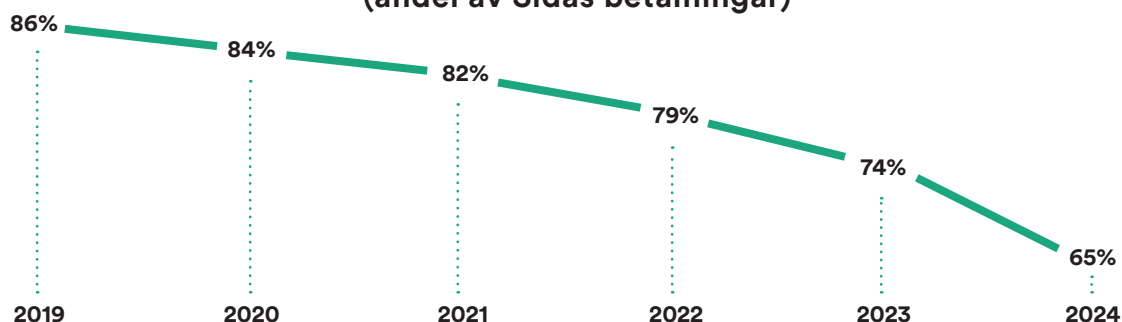
Bistånd via Sida respektive UD

Finansieringen till jämställdhet minskar

Fram till 2022 tillämpade Sverige en feministisk utrikespolitik. Enligt regeringen är jämställdhet fortfarande ett kärnvärde i Sveriges utrikespolitik. Sverige har genomgående tagit aktiv ställning för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i internationella processer, men i många jämställdhetsfrågor har engagemanget försvagats och vissa multilaterala stöd minskats. När det gäller finansiering av biståndsinsatser med jämställdhet som mål eller delmål sker en allt snabbare minskning. Detta är en nedåtgående kurva som bör vändas.

Bilateralt bistånd med jämställdhet som syfte eller delsyfte (andel av Sidas betalningar)

Starkt stöd för Ukraina

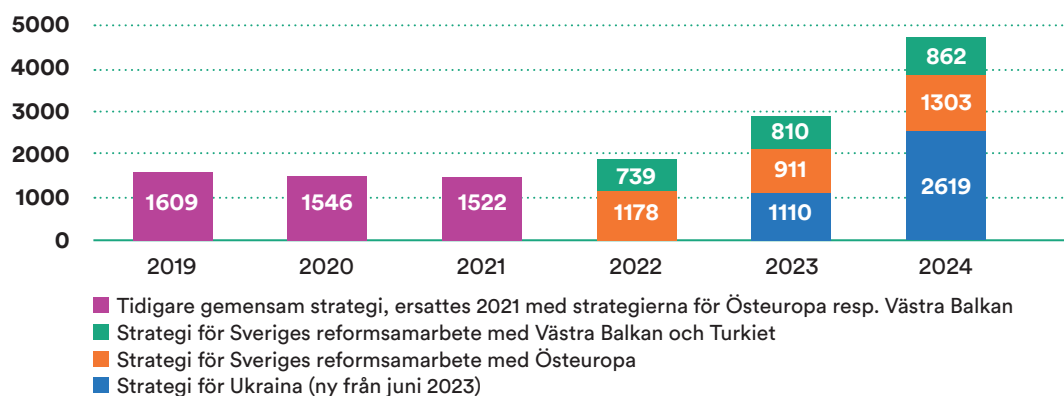
Sverige står enat bakom ett starkt och långvarigt stöd till Ukraina. Det är dock problematiskt att hela stödet till Ukraina omfördelats från bistånd som annars skulle gått till andra delar av världen. Riktad finansiering till arbete för fred har dessutom skurits ner kraftigt. Minskat stöd till att förebygga väpnade konflikter, kriser och katastrofer kommer att innebära mer allvarliga framtida behov i många fragila stater. Stödet till Ukraina är viktigt och behoven är stora, men detsamma gäller många andra platser med svåra konflikter och kriser där Sverige har allt att vinna på att bidra till en mer hållbar utveckling.

Stöd till Ukraina	2022	2023	2024	2025
Totalt militärt stöd (miljarder SEK)	3.1	3.0	9.7	29.9
Civilt stöd inom biståndsramen (miljarder SEK)	2.1	2.5	4.4	7.8

KÄLLA: Budgetpropositionen för 2025, preliminär data rapporterad till OECD DAC i mars 2025, samt regeringens [pressmeddelande](#).

Europa är den kontinent där biståndet ökar, medan Sidas stöd till Afrika, Asien, Latinamerika och Mellanöstern har minskat med sammanlagt fyra miljarder kronor sedan 2021.

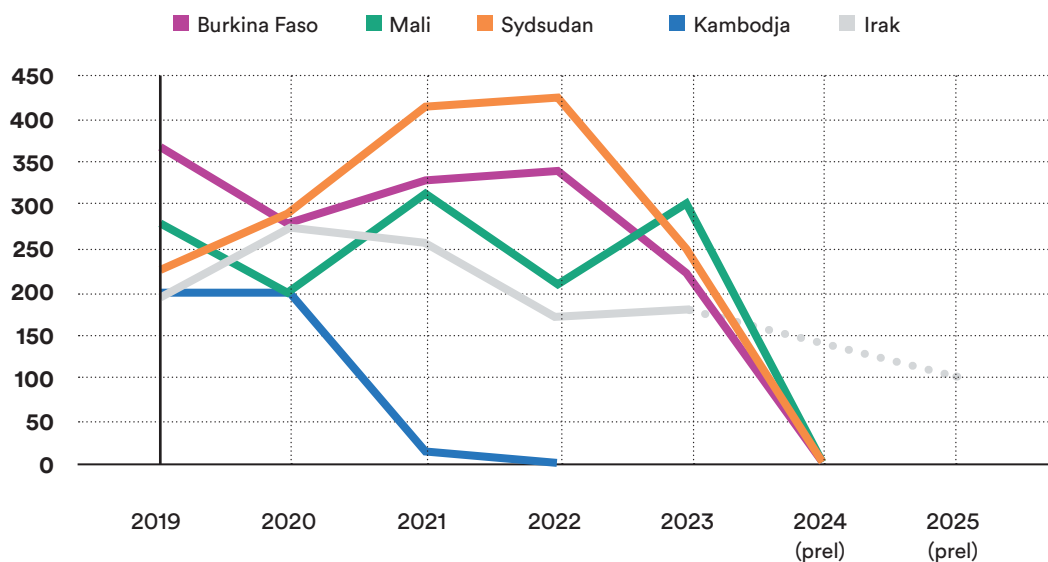
Sveriges bilaterala strategier för Europa (miljoner SEK)

Stödet minskas eller avslutas i några av världens mest utsatta länder

Utfasningar har gjorts av sex samarbetsländer: Sydsudan, Mali, Burkina Faso, Jemen, Kambodja och Irak, samtliga på Världsbankens lista över fragila stater och flera av dem extremt sköra stater. Stora budgetminskningar har också gjorts i andra länder med mycket utsatta befolkningar, exempelvis Afghanistan, Somalia och Sudan.

Utfasning av landstrategier

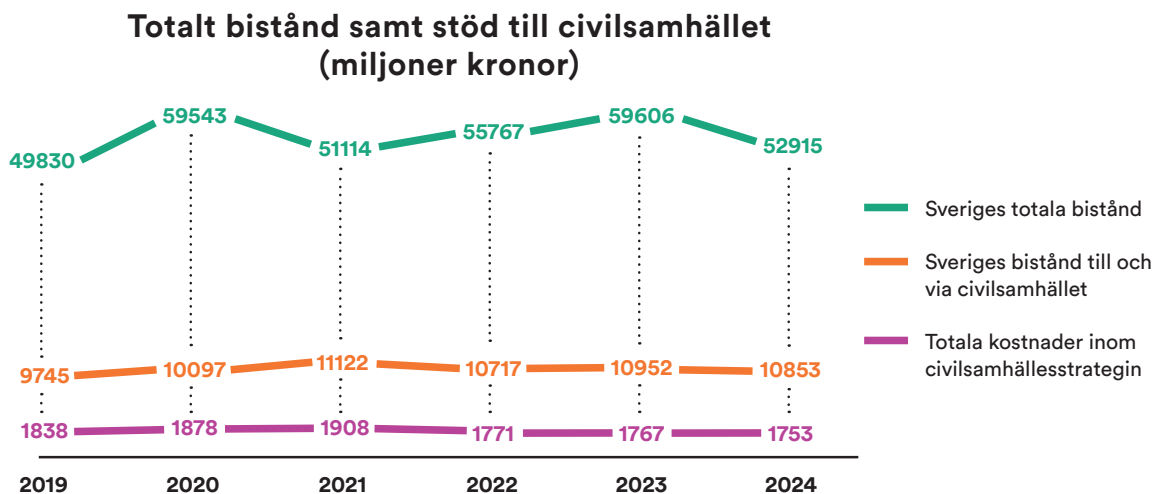
Kärnstödet till FN minskar

Sveriges beslut att avsluta och sedan inte återuppta kärnstödet till UNRWA gör Sveriges agerande till ett undantag jämfört med samtliga andra EU-länder. Stödet till FN-organen i övrigt har förändrats ojämnt, med den gemensamma nämnaren att flera av de större FN-organen får mindre kärnstöd av Sverige, och mer öronmärkt projekt- och programstöd utspritt under året, vilket försvårar effektiv respons, styrning och förutsägbarhet. Ett frågetecken är minskningen av stödet till flera humanitära organ i budgeten för 2025, då humanitärt bistånd och stöd till flyktingar är bland de områden som regeringens ”reform-agenda” prioriterar i biståndet till FN.

FN-organ	Tematiska prioriteringar	Årligt kärnstöd i budgetpropositionen för 2025 jämfört med 2022 (minskning i procent)
UNRWA	Stöd till flyktingar	-100%
UNAIDS	Hälsa och SRHR	-100%
CERF	Humanitärt stöd, akut hjälp	-86%
UNOCHA	Humanitärt stöd	-47%
UNFPA	Hälsa och SRHR	-39%
UN Women	Kvinnors och flickors frihet och egenmakt	-25% (var -50% 2022-2024, men ökade igen 2025)
UNDP	Utveckling, bl. a. jobbskapande, hållbara ekonomier och samhällen, m.m.	-25%
UNHCR	Stöd till flyktingar	-20%
WFP	Humanitärt stöd, livsmedel	-20%

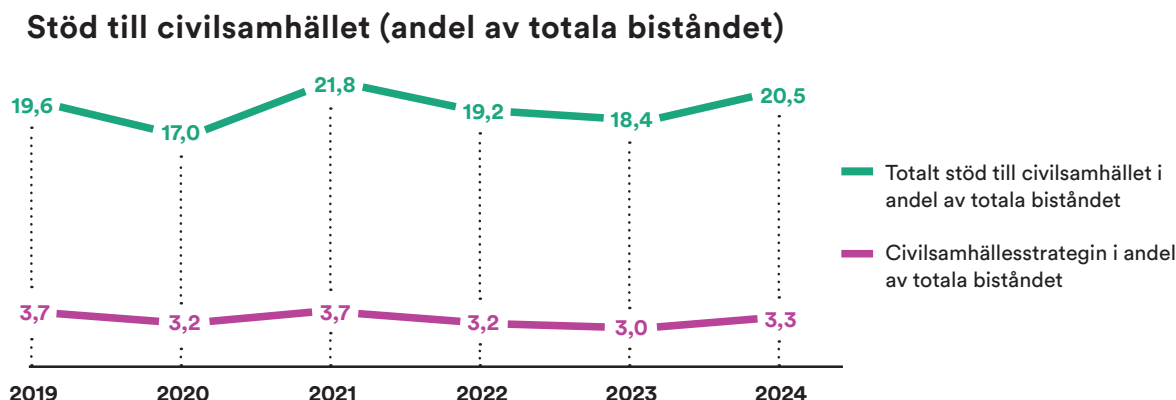
Civilsamhällets finansiering har stagnerat

Om man tittar på stödet till civilsamhället, både till internationella organisationer och till svenska organisationers internationella samarbeten inom biståndet, så skedde en svag ökning i linje med allmänna kostnadsökningar fram till och med 2021, följt av en något minskad men relativt stabil total nivå 2022-2024.

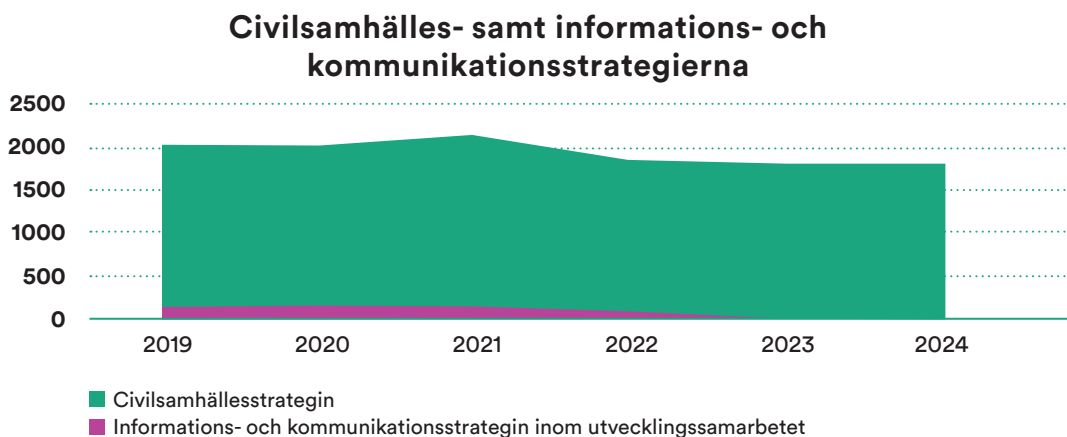
Civilsamhällets andel av biståndsbudgeten varierar

Regeringen har sagt sig vilja öka civilsamhällets andel av biståndsbudgeten. Detta är dock ett osäkert mått, då det varierar mer på grund av totalt bistånd än på grund av förändringar i civilsamhällesstödet. Det totala biståndet påverkas kraftigt av stöd till multilaterala fonder de år som stora, fleråriga krediter ställs ut, och dessa år dippar även civilsamhällets andel. I genomsnitt var andelen stöd till civilsamhällesstrategin 3,5 procent av biståndet 2019-2021, och 3,2 procent av biståndet 2022-2024. Det motsvarar den tioprocentiga sänkning som föregående regering gjorde 2022 samt utebliven kostnadsökning under senare år.

Finansiering avslutad till kommunikation om internationell utveckling

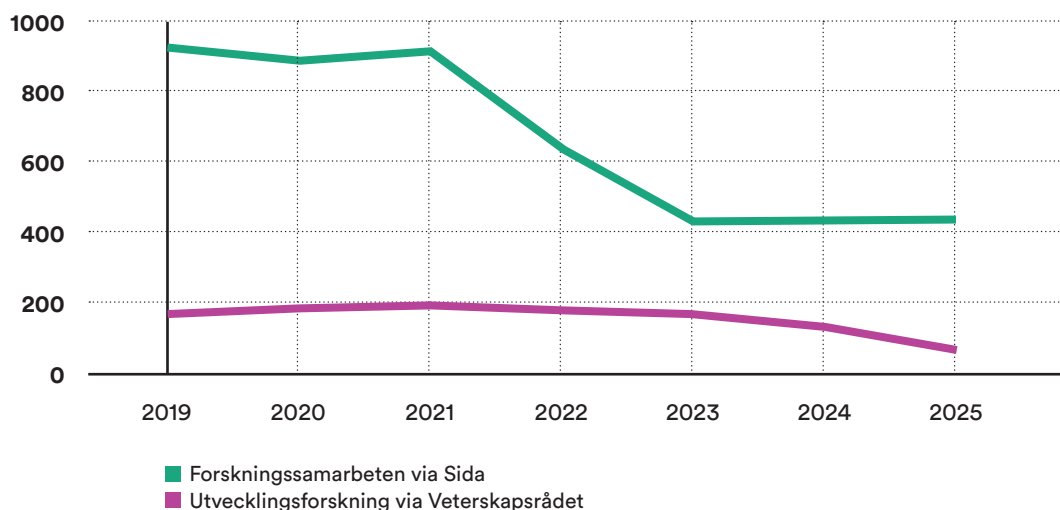
Totalt sett har stödet till organisationer i det svenska civilsamhället minskat ytterligare, då strategin för information och kommunikation om globala utvecklingsfrågor och utvecklingssamarbete avskaffades 2023. Till största delen genomfördes den verksamheten av svenska organisationer. Denna typ av information fyller en viktig funktion som feedback till svenska beslutsfattare och allmänheten om lärande som görs inom utvecklingssamarbetet. Även andra möjligheter till dialog mellan biståndsorganisationer och regeringsrepresentanter har minskat under de senaste åren, vilket gör det svårare att tillvarata expertis från biståndets verklighet.

Minskat forskningsstöd

Även finansieringen av utvecklingsforskning har minskat kraftigt, vilket försvårar ett kunskapsbaserat arbetssätt i Sveriges samarbeten med låg- och medelinkomstländer. Sidas forskningsråd har avskaffats, finansieringen av forskningssamarbeten har minskat med 60 procent, och anslagen till utvecklingsforskning som delas ut via Vetenskapsrådet har minimerats. Sidas nya instruktion från regeringen säger dock att arbetet ska bygga på forskning.

Utvecklingsforskning (miljoner kronor)

Oklar utveckling för det humanitära biståndets finansiering

Det humanitära biståndet nämns ofta som ett prioriterat område i regeringens politik. Det finns flera positiva inriktningar för det humanitära arbetet i regeringens biståndspolitik, bland annat om kopplingar till klimatanpassning, föregripande åtgärder, stärkande av lokala aktörers roll och samverkan med insatser för långsiktig utveckling. Samtidigt har oroväckande nedskärningar i kärnstödet till viktiga humanitära FN-organ som UNOCHA, CERF och UNRWA skett det senaste året, den strategiska dialogen med de humanitära aktörerna om ny humanitär strategi har helt uteblivit, och det finns risker för politisering av stöd som enbart bör utgå från de humanitära principerna.

Humanitärt bistånd (miljarder SEK)

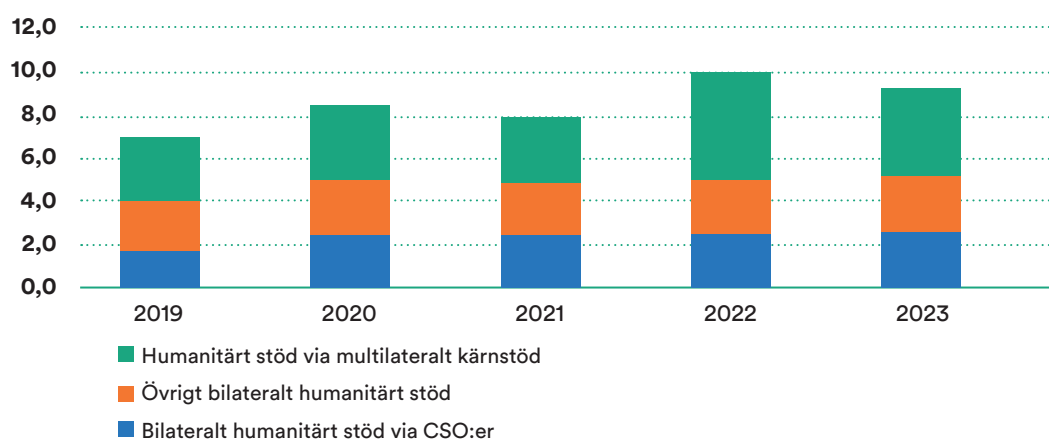
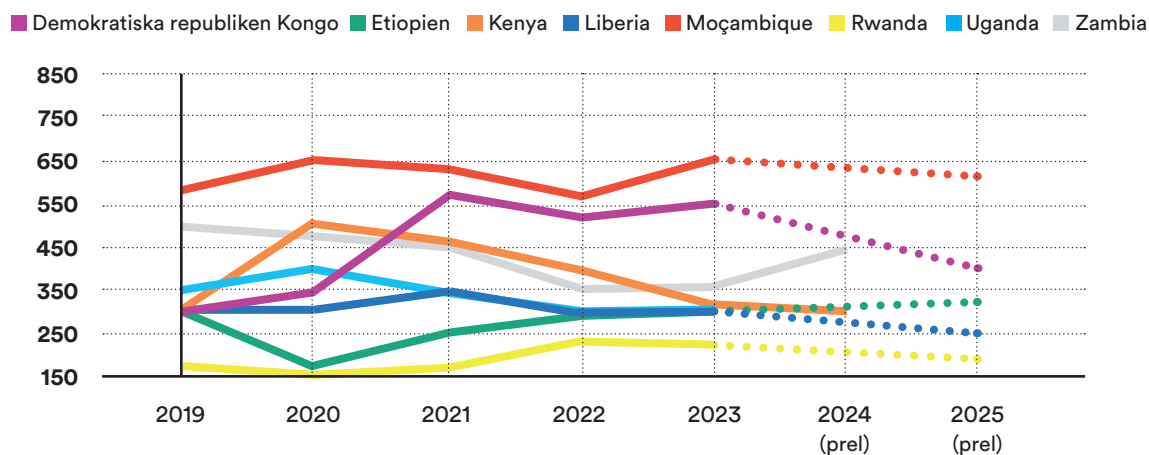
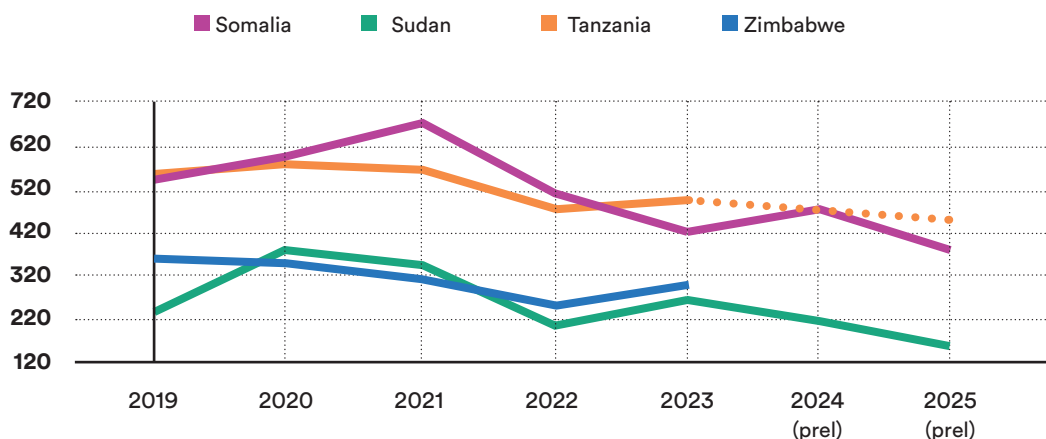

Diagram över geografiska biståndsstrategier

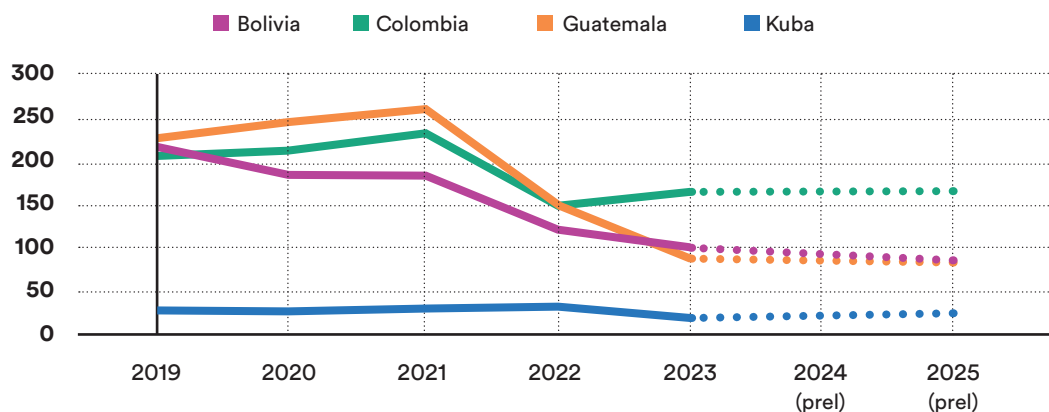
**Landstrategier i Afrika, likartade budgetnivåer 2019-2025
(miljoner SEK)**

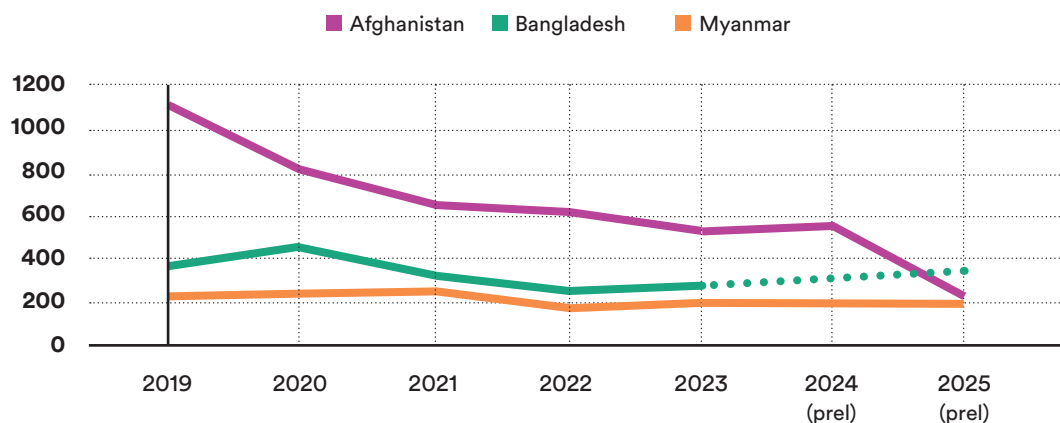
**Landstrategier i Afrika, minskande trend i budgetnivåer 2019-2025
(miljoner SEK)**

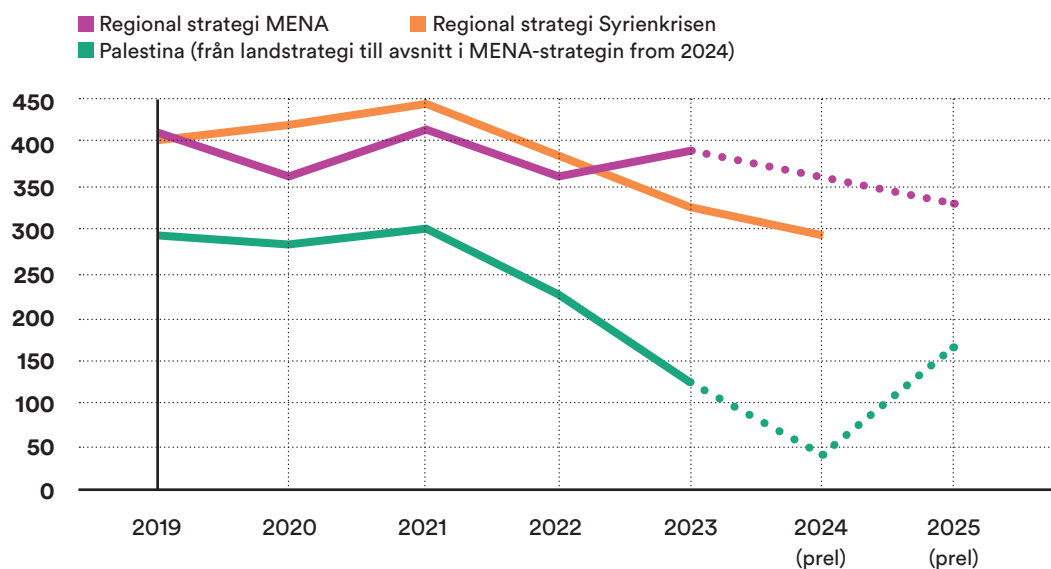
Landstrategier i Latinamerika (miljoner SEK)

Landstrategier i Asien (miljoner SEK)

Strategier i Mellanöstern och Nordafrika (miljoner SEK)

De flesta av regeringens tematiska prioriteringar har fått mindre finansiering eller mindre relevans för biståndets mål

Regeringens ”reformagenda” för biståndet har sex tematiska prioriteringar, en prioritering av det humanitära biståndet och en geografisk prioritering av Ukraina. För flera av dessa prioriteringar har biståndsnivån stagnerat eller minskat. De stora undantagen är Ukraina samt de biståndsmedel som avsatts till verksamheter med svag koppling till biståndets mål. För de sex tematiska prioriteringarna har finansiering och politiska initiativ sett ut så här:

- **Klimat och miljö:** Klimatfinansieringen har fortsatt öka, dels genom ökat kapitaltillskott till Swedfund men främst genom att Sidas klimatfinansiering har ökat. Detta sker dock inom en totalt sett minskande budget för Sida, så det innebär att pengar tas från andra områden, varav flera är andra tematiska prioriteringar. Politiskt betonas investeringar för klimatomställning i länder med högre utsläpp framför klimatanpassning för dem som drabbats hårdast av klimat- och miljöförändringarnas effekter.
- **Handel och jobbskapande:** Detta tematiska område har delvis prioriterats, men med stora satsningar på svenskt exportfrämjande utanför Sidas budget. Exportfrämjande och utvecklingssamarbete är olika verksamheter med skilda mål, som båda blir mindre effektiva om målen blandas ihop. Finansiering för ekonomisk utveckling har inte satsats tillräckligt i sektorer som involverar många människor som lever i fattigdom och är viktiga för låg- och medelinkomstländers utveckling, såsom jordbruk, informell sektor, utbildning, sociala trygghetssystem, lokal och regional infrastruktur, etc.
- **Migration:** Många nya strategimål som regeringen satte under 2024 hade inriktning på migration, och en ny tematisk strategi för migration lanserades samma år. Två tredjedelar av de nya målen med inriktning på migration är inte kopplade till utvecklingsmål, utan syftar till att motverka migration. Detta ligger utanför den internationella definitionen av bistånd, och riskerar i värsta fall att ge negativ inverkan på hållbar utveckling och mänskliga rättigheter

Mål på temat migration vs biståndsdefinitionen (ODA)

	Inom ODA-definitionen	Utanför ODA-definitionen
Kenya	●	
Regional strategi Afrika	●	● ●
Regional strategi Latinamerika	●	●
Regional strategi Asien och Oceanien		●
Regional strategi Östeuropa	●	●
Global strategi Miljö och Klimat	●	
Regional strategi Syrienkrisen		●
MENA-strategin		●
Global tematisk strategi om migration		● ●
Totalt antal migrationsrelaterade biståndsstrategimål antagna 2024	5 inom ODA-definitionen	9 utanför ODA-definitionen

- **Hälsa med fokus på de mest utsatta grupperna:** Hälso- och sjukvårdens utgifter via Sida ökade under pandemiåren 2020-2021, men drabbades av minskningar såväl 2022 som 2023, då det var sex procent lägre än 2019, året innan pandemin. Även stödet till SRHR har minskat från en långvarig nivå runt 7 procent till 5,6 procent år 2022 och 5,1 procent 2023. En ny tematisk strategi för global hälsa och SRHR tilldelades 4,3 miljarder kronor för de kommande fem åren. Det är samma summa som hälso- och SRHR-verksamheterna i den tematiska strategin för social hållbar utveckling 2018-2022, utan hänsyn till kostnadsökningar. Stödet till UNAIDS har avslutats, och flera multilaterala och globala stöd har minskat sedan 2022.
- **Kvinnors och flickors rättigheter:** Sidas utbetalningar som har jämställdhet som mål eller delmål har minskat gradvis sedan 2019, då 86 procent av utbetalningarna hade detta fokus, och sedan minskat snabbare sedan 2022 för att landa på endast 65 procent 2024 (se diagram på sida 4). Stöden till UN WOMEN och UNFPA har minskat.
- **Frihet från förtryck:** Mänskliga rättigheter och demokrati är viktiga prioriteringar inom svenskt bistånd oavsett partifärg på regeringen, och har även stort stöd av svenska folket. När det gäller finansieringen till detta område har den varken gått upp eller särskilt mycket ner. Få nya policyinitiativ av betydelse har lanserats. Demokrati och rättigheter är fortsatt det vanligast förekommande målområdet i bistandsstrategier, även om budgetarna krymper i de flesta samarbetsländer. Den tematiska budgeten till mänskliga rättigheter och demokrati har stått relativt stilla. Den enda större skillnaden är att det särskilda demokratistödet via partianknutna organisationer har fördubblats och principen för fördelning av medel till dem ändrats från ansökan i konkurrens till tilldelning enligt riksdagsmandat.

**Tematiskt stöd för mänskliga rättigheter och demokrati
(miljoner SEK)**

